

μαλλιά

Τρίτη, 14 Αυγούστου 2012

7:46 πμ

Σημασία:

- Η αρχαία κόμη.
Οι τρίχες του άνω μέρους κρανίου του ανθρώπου. Απαντούν και στους άνδρες και **τις** γυναίκες .
- Οι παρειές, η κάτω γνάθος και το άνω χείλος παρουσιάζουν τριχοφυΐα μόνον στους άνδρες.

Ετυμολογία:

- Από το αρχαίο μαλλός = το μάλλινο πλοκάμι από έριο ζώων , προβάτων αιγών. Ο βόστρυχος, ο πλόκαμος τριχών της ανθρώπινης κόμης. Κατ' επεκταση όλη η κόμη.
- Οι Αχαιοί έδιναν μεγάλη σημασία στην κόμη τους (κάρη κομμώντες Αχαιοί κατά τον Όμηρο). Όταν όμως ο Πάτροκλος, φίλος του Αχιλλέα, σκοτώθηκε στην Τροία, ο Αχιλλέας διαισθανόμενος ότι δε θα επέστρεφε στην πατρίκη γη, έκοψε τα μαλλιά του και τα πρόσφερε στα χέρια του νεκρού Πάτροκλου.

Εγκυκλοπαιδικά

Το 1821 Απ' τη μαντηλοδεσιά των Ελλήνων ή το φέσι, ξεχύνονταν ως τις πλάτες τα καλοχτενισμένα μακρυά μαλλιά τους. Γιατί τότε δεν κόβανε κοντά τα μαλλιά τους, μα τ' αφήνανε περήφανα σαν χαίτη να ανεμίζουν στους ώμους τους. Για να γυαλίζουν και να στέκουν καλοχτενισμένα τα άλειφαν με λάδι ή **μεδουλάρι**, αλοιφή καμωμένη από **μεδούλι*** και μυρωδικά. Οι Μοραΐτες συνήθιζαν πιο μακριά τα μαλλιά τους απ' τους Ρουμελιώτες. Κι απόμεναν ξακουστά τα ξανθά και σγουρά μαλλιά των Μαυρομιχάληδων. [Εικ. 1]

Υπάρχουν όμως και σημερινές ασιάτισες που ξεπερνουν σε μαλλουρα την κλεφτουριά του 1821. Εικ.2

Μεταγενέστερα από τα τέλη του 19ου η ανδρική κόμη αλείβονταν με **μπριγιαντίνη** και το μουστάκι με **μαντέκα****, η γυναικεία κόμη με **δαφνέλαιο**.

*) Κανένας δεν μας πληροφορεί πως οι γενναίοι ούτοι άνδρες απαλλάσσονταν από το **μεδούλι** και με ποια συχνότητα. Πρόκειται απίθανο εξωραϊσμό των συμβάντων.

Το **μεδούλι** είναι ο **μυελός** του οστού. Υποκ. μυελούδιον > μελούδιον > μεδούλιον.

ΦΡ. **Μεχρς μυελου οστέων** = πληρως αφοσιωμενος σε κατι πχ. Είναι βασιλοφρων μεχρς μυελου οστέων. Ο στόκος!

**) Mantaco (αραβ.) = Τουλούμι δηλ. δερματινος σακος για κατασκευη βουτυρου (μάντακο) και από εκεί κατ' επέκταση το βουτυρο .

Βλ. και Ν. Καζαντζάκη - Καπετάν Μιχάλης

Δε θα 'ρθει κατάλαβε, μήτε ετούτη η Λαμπρή, δεν θα τον δουν κι εφέτος η χαροκαμένη η μάνα του κι η άμοιρη αδελφή του, γιατί, λέει, σπουδάζει ακόμα... Τι διάολο σπουδάζει; Ακόμα θα σπουδάζει; Δε λέει πως δεν έχει μούτρα να γυρίσει στην Κρήτη γιατί παντρεύτηκε με Οβραΐα! Μαγάρισε, αδέρφι Κωσταρά, ο κανακάρης, ο γιος σου το αίμα μας! Ε, και να ζούσες! Να μου τον πιάσεις από τον αστράγαλο και να τον κρεμάσεις ανάποδα στα δοκάρια, σαν **τουλούμι!** (σελ.13).

Ξενόγλωσσα

Λατινικά capillum

Από εδώ το Γαλλ. επιθετο capillaire και τα Αγγλικά capillary action, capillary tube, capillarity, capitularly
Δηλ. παρατηρείται το φαινόμενο ενώ ο ουσιαστικό είναι διαφορετικό (hair , cheveux) για την δημιουργία των επίθετων να χρησιμοποιείται η λατινική ρίζα.

Ιταλικά capelli

Αγγλικά hair

Γαλλικά cheveux

Ιταλικά capelli
Αγγλικά hair
Γαλλικά cheveux
Αλβανικά floç > φλοκάτη :«μαλλιαρό» σκέπασμα.
Τουρκικά saç (πρφ: σατς)

Εικόνες

1

2

Φράσεις

Τραβηγμένο από τα μαλλιά

Για κατι το υπερβολικό, απίθανο. Συνηθως για κάποια εικασία ή υπόθεση ή θεωρία.

Πλήρωσα τα μαλλιά της κεφαλής μου ή τα μαλλιοκέφαλα μου

Πλήρωσα καποιο υπέρογκο ποσόν.

Το νοημα είναι πλήρωσα τσα πολλά οσα τα μαλλιά στου κεφαλιού μου.

Οι Κυπριοι χρησιμοποιουν την φραση **πλήρωσα του βάρους μου** δηλ.οσο το βαρος μου σε νομισματα.

Πόσο πάει το μαλλί;

Κυριολεκτικα το "Ποσο πάει το μάλ" σημαινει "ποσο αποτιμάται η κτηματική σου περιουσία", κατ επέκταση πόσο κοστίζει κάτι ; Βλ. [ΜΑΛΙ-ΜΑΔΙ](#)

Πιάστηκαν μαλλί με μαλλί

Πάλη με αθεμιτες λαβές.

Κν μαλλιοτραβήγματα.

Πβλ. κτύπημα κάτω από την ζώνη.

Είναι να τραβός τα μαλλιά σου

Περιπτωση του σε πιανει φρικη ή απελπισία.

Είναι σαν της τρελής τα μαλλιά.

Είναι κατι άνω κάτω. Αναμαλλαρεα λεγονταν και η ξετσιπωτη αυτή που δεν εχει [τσιπα](#) επανω της (τσιπα=μαντηλα, φακιόλι) δηλαδη η διαπομπευομένη (πορνη ή μοιχαλις).

Διαφορετικο είναι της γριάς το μαλλί

Πήγε για μαλλί και βγήκε κουρεμένος

Ισως το ορθοτερο είναι το αλβανικο μαλ[ί] =πλοῦτος. Δηλαδή πήγε (προσπάθησε) να πλουτίσει και βγήκε (κατεληξε) κουρεμένος (διαπομπευμένος) εξευτελίστηκε.

Η παροιμία κάνει και λογοπαίγνιο με τις δυο σημασίες μα ή μαλι και κουρεμένος: με κομμένο μαλλί.,

Βλ. Διαπόμπευση

Παροιμίες

ο πνιγμένος από τα μαλλιά του πιάνεται

Διευκρινίζεται ότι το «πιάνεται» είναι μεταβατικό και όχι αμετάβατο όπως πίστευε ΛΑΝΘΑΣΜΕΝΑ και ο Κοραής.

Φυσικα εννοείται ο πνιγόμενος, αυτος που πνιγεται, γιατι τον κυριολεκτικα πνιγμενο (νεκρο) μπορειτε να

τον πιάσετε από οπουδήποτε.
9359.233 [359]

**ΜΑΛΛΙΑ (Ζ. Βρύλλα). Παροιμία, « Όσις πνίγεται, από
» τὰ μαλλία του πιάνεται » λεγομένη διά τούς εύρισκομένους
εις ανάγκας και κινδύνους τοιούτους, ὡς νὰ καταφεύγῳσι
και εις μέσα, ἐκ τῶν ὁποίων δὲν ἐλπίζεται οὐδεμία βοήθεια
(Ζ. και ἄλλην παροιμίαν εις τὸ Ἐμπεριδένω).**

Δεν πιάνεται ο ίδιος από τα μαλλιά του αλλά ο ναυαγοσώστης πρέπει να τον πιάσει από τα μαλλιά. Αν δεχτούμε μάλιστα ότι διαθέτει αρκετά μαλλιά και βυθίζεται, τα μαλλια του πνιγομένου είναι το πλησιεστερο προς την επιφανεια μερος του σωματος του.

Από εδώ η ΦΡ **αρπαξε την ευκαιρια απ τα μαλλιά**, δηλ. την τελευταια στιγμή.
Πβ. Το κοτόπουλο τρώγεται με το χέρι. (δηλ πρέπει να το φάει κάποιος με το χέρι).

Η πείρα έδειξε ότι ο μεγάλος κίνδυνος σε μια διάσωση πνιγόμενου είναι, ότι το θύμα γαντζώνεται κυριολεκτικά επάνω στο σωτήρα του και τον παρασύρει στο βυθό.

Κατά κανόνα σε περιπτώσεις μη επαγγελματικής διασώσεως πνιγόμενου, πνίγεται και ο ερασιτέχνης διασώστης! Για αυτό το λόγο η λαβη του πνιγομένου πρεπει γινεται από πίσω όπως στις εικονες, ή τραβωντας το πνιγόμενο απο τα μαλλιά. Αυτό μπορεί να τον ποναει αλλά είναι ασφαλεστερη μεθοδος από μια κατά προσωπο ποσεγγιση. Μεταφορικο νοημα : απαιτουνται θυσιες, επωδυνες λυσεις για σωτηρια αποτελεσματα.

ο λύκος κι αν γέρασε κι άσπρισε το μαλλί του ουδέ τη γνώμη άλλαξε ουδέ την κεφαλή του

Ανάλογο προς το λατινικό quod ad initium vitiosum est, non potest, tracu temporis convalescere. Το αρχικώς ελαττωματικόν προϊόντος του χρόνου ουκ ιάται.

άσπρα μαλλιά της κεφαλής, κακά μαντάτα της ψωλής

Επερχομένου γήρατος, επέρχεται και στυτική δυσλειτουργία που καθιστά δυσχερή αν όχι αδύνατη την σεξουαλική συνεύρεση.

άσπρα μαλλιά, μαύρα γαμήσια

Όμοια με την παραπάνω. Εδώ μαυρος ο ταλαιπωρος,δυστυχης. Πβλ. Μαυρο χάλι.

Της κοντής ψωλής τα μαλλιά της φταίνε

Υπονοεί ότι οι τρίχες του εφηβίου ευθύνονται για την μικρή διείδυση αντί της πραγματικής αίτιας που είναι το μικρό μήκος του πέους.

γίναμε μαλλιά-κουβάρια

Ενεπλάκημεν, μπερδευτήκαμε σε καβγάδες, διενέξεις λογομαχίες ή και χειροδικίες^{9313.50[109] 105}

.. και δός του μίαν τοῦ κάουρου πουκάτω ποῦ τ ἀρφάλιν,
τότε να δῆς τόν κάουρον χαμαί **μαλλιά κουβάριν.**»

Στίλπωνος Π. Κυριακίδου, Διγενής και Κάβουρας.9882.393 .

έγινε το μάλε-βράσε η το μαλιοβράσειν

Μάλε-βράσε (το) {άκλ.} (οικ.) συνήθ.

στη ΦΡ. έγινε το μάλε-βράσε έγινε μεγάλη φασαρία, χάλασε ο κόσμος κοιν. έγινε το "έλα να δεις». Επίσης μαλι(ο)βράσι.

ΕΤΥΜ. < βάλε βράσε, με ανομοίωση τού αρχικού β-. Η άποψη ότι η φρ. προέρχεται από τη συνεκφορά βράση (τής) μ αλιάς «φούντωμα τής φιλονικίας» δεν ευσταθεί.

171

Σημ: περά από την γλωσσική ανομοίωση πρέπει να υπάρχει και μια λογική εξήγηση γιατί το να ξεκινήσει ένας βρασμός είναι μεγάλη φασαρία. Η αλήθεια είναι ότι χρησιμοποιούμε την λέξη αναβρασμός όπως και την ανάλογη ανακατωσούρα για να δηλώσουμε αναταραχή. Δεν προστάζουμε όμως να γίνει αναβρασμός (βαλε βράσε) αλλά διαπιστώνουμε ότι συνέβη.

Επίσης ποιο είναι το αντικείμενο του βαλε δηλ. τι να βάλει;

Η μαλιοβράση, η βράση της μαλιάς (όπως το κεφαλόβρυσο - το κεφάλι της βρύσης, η κορυφή της πηγής) δηλ. του μαλώματος

Η βράση < βρασμός, η παρόξυνση, της **μαλιάς** < μαλώνω < ομαλώνω < ομαλύνω = σωφρονίζω, διορθώνω, ευθειάζω. Ομαλώνει κάποιος κάποιον απείθαρχο με την βία, με την τιμωρία: τον μαλώνει πβ. Το ξύλον της γνώσεως. Ασχετο με τα μαλλιά.

Η **βράση**, το σημείο βρασμού είναι το μέγιστον της εντασης, το κορυφωμα. Πβλ στη **βράση κολάει το σίδηρο** (στην μέγιστη θερμοκρασία).

Η φραση από μονη της περιγραφει ένα συμβαν, ένα γεγονός. Ενώ η επεξηγηση εμφανιζεται ως χρονικός προσδιορισμός : στην κορύφωση της συμπλοκής και όχι του είδους της συμπλοκής.

Εχοντας υποψη τα εξης

1. Ελληνικο ουσιαστικο που να τελειωνει σε εψιλον δεν υπαρχει. Αφθονουν τα επιρρηματα από την αρχαια μορφη -θεν όπως δώθε, περαδώθε, καταδώθε, εδώθε, απεδώθε, αποδώθε, κλπ. Πως λοιπον η μαλιά εγινε μαλε;
2. Υπαρχουν προστακτικες ρηματων (βαλε, βρασε, δωσε, φερε που δινουν ουσιαστικα που ληγουν σε οτιδηποτε εκτος από εψιλον: Βολη, βράση, δοση, φορά)
3. Το μαλιοβρασι αν ακολουθει τον κανονα: φαγειν, φαγι, φιλειν, φιλι, γαμησειν, γαμησι θα ωφειλε να ποερχεται απο το, ανυπαρκτο όμως, μαλιοβραζω.
4. Το βραζω ως ρημα συντιθεται με επιρρηματα πχ. σιγοβράζω, παραβράζω και όχι με ουσιαστικα πχ δεν λεμε φακοβράζω, φασολοβραζω!
5. Η βραση εχει συνθετα με πρωτο συνθετικο επιθετο: κουφόβραση, σιγόβραση ή προθεση: ανάβραση, σύβραση. Τα ηλιόβραση, και θαλασσόβραση είναι σπανιοτερα. Παντα όμως ο τονος παει στο πρωτο συνθετικο. Η ανύπαρκτη μαλιοβράση θα επρεπε να ηταν μαλιόβραση.

Κλινω προς την παρακάτω ερμηνεια.

Στα αρβανίτικα **μάδε βρας**= μέγας φόνος, συγγερό έγκλημα.

Μάδε = μεγάλος (αλβ)^{1139.93}

Μαδε=μέγας· τροπή του γ είς δ κατά τό γή-δη· τό δε α αρχαιότερον του ε ώς δικνύουσι καί τό σανσκριτικόν mahat καί τό λατινικόν magnus. Ούχ ήττον ό πληθυντικός κάμνει Μεδένι ή μπεδένι- «Μάκκος: μέγας, βασιλεύς». Ήσύχιος. «**μασί**· μεγάλως». Βλ. και **μαός**: σωρός, χρημάτων, αφθονία, θησαυρός, και φρ : εχουνε **μαό** τά καλά — άφθονία άγαθών.178β

Βρας =vrasje φονος, vras φονευω, 1139.76, 9830.97 [87]
An English - Albanian, Albanian - English Online Dictionary.

βράσεται = κτείνω, φονεύω [ελληνικο επίθετο βροτός = θνητός καθ ότι επι των ηρωϊκών χρόνων οί ανθρωποι εφονεύοντο έν ταίς μάχαις μάλλον ή άπέθνησκον φυσικον θάνατον]. [πβλ. και αμβροσία = αθανασία, ή τροφή τών αθανάτων],
βράσε (Τίρανα) = φόνος.^{9820.44}

Εγινε το ΜΑΛΕ ΒΡΑΣΕ : Εγινε μεγαλος φονος , φονικό.
Το μαδε εγινε απο παρανοηση μαλε, συνολικα μια απλη μεταβολη απ'οτι η το μαλωμα να γινει μαλιά, και η μαλιά να γινει μάλε.
Ανάλογες φράσεις:
Εγινε το «έλα να δεις» ,Εγινε «το σώσε» , Εγινε το «ανάστα ο Θεός» ,
Ολες οι προστακτικες από φρασεις που λεγονται σε περιπτωσεις καβγαδων και μπαινουν σε εισαγωγικα. της πουτάνας, της κακομοιρας.

μαλώνω

Θα σε μαλώσει ο δάσκαλος

Θα σε επιπληξει.

Από το ομαλώνω, εξομαλυνω,

Ανάλογες φράσεις: **Έννοια σου και θα σε φτειάξω** (ευθειάσω) ή **θα σε διορθώσω** ή **θα σε σιάξω** (θα σε [ι]σιάζω)

Η απειλή **θα σε συγυρίσω** προέρχεται από την διαπόμπευση που λέγονταν και συγύρισμα = ατιμωτική περιφορά.

Η ενεργεια του «μαλωνω» λεγεται μάλωμα και όχι μαλιά

Το μαλια και συνηθεστερο μαλέα είναι μεσαιωνικη λεξη μαλιά η· μαλέα· μαλία.

1)

α) Ένοπλη σύγκρουση, συμπλοκή, μάχη:

(Φορτουν. Ιντ. δ 89)·

εκείνο τον αδυνατό ... εγώ τον έκαμα κουτσό 'ς μια μας μαλιά μεγάλη (Κατζ. Δ 352)·

(ειρων.):

(Ευγέν. 508)·

φρ. κάνω μαλλιά, βλ. κάμνω Φρ. 64·

β) πόλεμος:

θέλεις τες χώρες μου και κάμνεις και μαλέα (Αλεξ. 824)·

γ) μονομαχία:

το σημάδι τση μαλιάς εστέκαν κι ανιμένα (Ερωτόκρ. Δ 1644).

2)

α) Φιλονικία, έριδα, αντιζηλία:

(Φορτουν. Ιντ. ά 6)·

όπου γυρίσεις δε θωρείς παρά μαλιές και πάθη (Ζήν. Δ 10)·

β) «τσακωμός», (ψευτο)μάλωμα, «καβγαδάκι»:

ωριότατες μαλιές κι αγάπες (Χορτάτση, Ελευθ. Ιερουσ. Β 124)·

γ) διαμάχη, διένεξη:

τα λόγια του τα φρόνιμα εσάσαν την μαλέα (Χούμνου, Κοσμογ. 914).

3) Επίπληξη, επιτίμηση:

εισμιόν μου κάμνει ορισμόν με όλην την μαλέαν (Χούμνου, Κοσμογ. 845)
φρ. κάνω μαλέα = επιπλήττω, μαλώνω:
(Χούμνου, Κοσμογ. 1846).

[<ουσ. ομαλία (βλ. ά.). Ο τ. -έα στο Du Cange. Η λ. στο Βλάχ. (-λλ-) και σήμ. κρητ.]

Επιτομή Λεξικού Κριαρά

Σημείωση

Παντως η **μαλιά** σε καμια πτωση δεν γινεται **μάλε**

Είναι μαλιά, της μαλιάς, την μαλιάα, ω μαλια, οι μαλιές, των μαλιών, τις μαλιές, ω μαλιές.

Παράγωγα

Το μαλλί της γριάς

Όχι η κόμη αλλά το **μαλλί** για γνέσιμο που η γριά κρατάει στη ρόκα της.
Γλυκό από ψεκασμένη ροδοζάχαρη που τυλίγεται πάνω σε καλάμι.

Μάλλιασε η γλώσσα μου

Κάποιος που επέμεινε με πολλαπλά επιχειρήματα για να πείσει κάποιον λει μάλλιασε η γλώσσα μου. Το φαινομενο μιας τέτοιας γλωσσικής αλλοίωσης είναι απίθανο, οπως απίθανες είναι και οι διάφορες ανότητες ερμηνείες που έχουν δοθεί.

Η φαιδρότερη και η πιο ατεκμηρίωτη:

Στη βυζαντινή εποχή υπήρχαν διάφορες τιμωρίες, ανάλογες, βέβαια, με το παράπτωμα. Όταν π.χ. ένας έλεγε πολλά, δηλαδή έλεγε λόγια που δεν έπρεπε να ειπωθούν, τότε τον τιμωρούσαν με έναν τρομερό τρόπο. Του έδιναν ένα ειδικό χόρτο που ήταν υποχρεωμένος με το μάσημα να το κάνει πολτό μέσα στο στόμα του. Το χόρτο, όμως, αυτό ήταν αγκαθωτό, στυφό και αρκετά σκληρό, τόσο που κατά το μάσημα στο στόμα του πρηζόταν και η γλώσσα, το ελατήριο δηλαδή της τιμωρίας του, άνοιγε, μάτωνε και γινόταν ίνες-ίνες, κλωστές-κλωστές, δηλαδή, όπως είναι τα μαλλιά. Από την απάνθρωπη τιμωρία βγήκε και η παροιμιώδης φράση: "μάλλιασε η γλώσσα μου", που τις λέμε μέχρι σήμερα, όταν προσπαθούμε με τα λόγια μας να πείσουμε κάποιον για κάτι και του το λέμε πολλές φορές. 749.359

Μάλλον θα έλεγαν **ομάλωσε** η γλώσσα μου, δηλαδή μπλέχτηκα σε επίμονες συζητήσεις ωστε η γλώσσα μου ομάλωσε, λειάνθηκε, έγινε ομαλή όπως κάθε πράγμα λειαινεται, φαγώνεται από τήν πολλή χρήση. Πρβλ. το ρήμα μαλώνω: ομαλώνω, καθιστώ κατι ή κάποιον ομαλό, διορθώνω κάποιον με επιπλήξεις, και τή μαλιά: έριδα, συμπλοκή φραστική ή και χειροδικία. (μάλε-βράση: Η βράση, ή αιχμή, η κορύφωση του τσακωμού). Αν δεχθουμε την ερμηνεία μου αυτή, η ορθογραφία της λέξης επιβάλλει ενα λάμδα: μάλιασε η γλώσσα μου.

Το πελασγικο $\sqrt{\mu\alpha\lambda}$ σημαίνει πλήθος. Πβλ **τα μάλα** = πολύ.

Σημαινει και εξόγκωμα (ακρωτήριο Μαλέας) ή βουνό ή μάλη ώμος (βλ. Μαλι-Μαδι). πρβλ. Υπο μάλης = κάτω από τον ώμο, στήν **μασχάλη**. Απο το νόημα «εξόγκωμα» προέρχεται και ο **μαστός** της γυναικός (σσ. μεχρι τα 40).

Μαλέω σημαίνει αυξάνω .

ΜΕΓΑ ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ 76.41

Αν το **μάλιασε** κατάγεται απο την πελασγική ρίζα $\sqrt{\mu\alpha\lambda}$, τότε το «**μάλλιασε η γλώσσα μου**» θα

σημαίνει «αυξήθηκε, **πρήστηκε η γλώσσα μου**». Είναι και αυτό αρκετά πιθανόν και ιδίως πολύ λογικότερο από το αγνωστο ειδικό τριχογόνο χορτο των Βυζαντινών, που αναφέρει ο Νατσούλης.⁷⁴⁹

Σημ. με την ίδια λογική ίσως το μαλε-βραση να σημαίνει μεγάς αναβρασμός
Υπογλώσσιο #18

Μάλι-μάδι

Τοποθεσία στην περιοχή Καστοριάς στο όρος Βίτσι.

Η ονομασία είναι αλβανική και σημαίνει μεγάλο βουνό.

Κατά τον Μάρκο Μότσαρη i larte ghal σημαίνει υψηλό βουνό^{9830.96 [86]}

Πεδίο μαχης στην διάρκεια του εμφύλιου. (30/8/48)

Την αναφέρω ως ομόηχο αλλά άσχετο.

Η λέξη είναι σύνθετη από το μάλι_[1]=ορος, βουνο, πλούτος κτηματικός και μάδε = μεγάλο (αλβ)
βλ. 1139.93

μάλι_[2] ίσως από το ελληνικό μήλον ή μήλα = πρόβατα = χρήματα όπως το Λατινικό [pecunia](#).

Πολύμηλος>* ή όρθότερον πολύμαλος :ο πλούσιος . Αναλογως ίσως και το επωνυμο **Χρυσόμαλος**, που τότε πρέπει να γραφεται με ενα λαμδα.

Ο ορεινός όγκος Μάλι-Μάδι όπως φαίνεται από τη νοτιοανατολική πλευρά του.

**) αλλά σφεας κόσμησε Ποδάρκης ὄζος Ἄρηος
Ἰφίκλου υἱὸς πολυμήλου Φυλακίδαο
αὐτοκασίγητος μεγαθύμου Πρωτεσιλάου .
ΟΜΗΡΟΣ -ΙΛΙΑΣ ΡΑΨ.2 ΣΤ. 305*

Μαλλιαρός

Ο αρχαίος κάρη κομών, αυτός που έχει πολλά και ακουρευτά μαλλιά.

Μτφ. Ο Δημοτικιστής απ όπου και το μαλλιαρή.

Μαλλιαρή

[ενν. γλώσσα των μαλλιαρών, των δημοτικιστων] ακραία δημοτική. Πχ. Παλιοκουβέντας ο Παλαιολόγος, ο βασιλέας αντι του βασιλεύς, περέτρα αντι του υπηρέτρια.

Ο Εθνικός υμνος: σε γνωρίζω απ τη λεπίδα χατζαριου την κοφοχολα κα.

Μαλλιαρή πέτρα

Αποτρόπαιο και φυλακτό. Το εθιμο της "μαλλιαρης" γιορταζεται σε διαφορετικες μερες σε κάθε περιοχή.

Το **βράδυ της τελευταίας ημέρας του Ιουλίου**, και ενόψει της νηστείας του Δεκαπενταύγουστου που ξεκινά την επομένη, οι Ζακυνθινοί της πρωτεύουσας του νησιού, «τση Χώρας», συγκεντρώνονται

στους παραλιακούς δρόμους που βρίσκονται στις άκρες της πόλης -της Αγίας Τριάδας και του Αγίου- και περιδιαβαίνουν τραγουδώντας και ανταλλάζοντας σκαμπρόζικα αλληλοπειράγματα, περιμένοντας να πάει η ώρα δώδεκα τα μεσάνυχτα.

Με το που αλλάζει η μέρα και μπαίνει η 1η Αυγούστου, τα καμπαναρία που σημαίνουν την έλευση της νηστείας, δίνουν το σύνθημα στους ζακυνθινούς, που βγάζουν τα παπούτσια τους, ανασηκώνουν τα φουστάνια και τα μπατζάκια τους και μπαίνουν στην θάλασσα, στην άκρη εκεί που σκάει το κύμα, «για να πιάσουνε τη μαλλιάρη». Αναζητούν δηλαδή μια πέτρα στην οποία έχουν φυτρώσει φυτά από εκείνα που φύονται κάτω από το θαλασσινό νερό.

Συνήθεια επικρατεί σε όλα τα παράλια μέρη της Ελλάδος, την ημέρα της **Αναλήψεως** να κατεβαίνουν όλοι, μικροί μεγάλοι, στη θάλασσα για το πρώτο καλοκαιρινό κολύμπι. Επίδραση ασκεί και η μαγική δύναμη που αποδίδεται στο όνομα της γιορτής, επειδή το "αναλήβομαι" (αναλαμβάνομαι) στη γλώσσα μας είναι συνώνυμο με το εξαλείφομαι, εξαφανίζομαι. Είναι καλό, λέγουν οι Λήμνιοι, τη "Γαλατοπέφτ" να πας να πέσεις στη θάλασσα, να κάνεις μπάνιο. Αν έχεις και καμιά αρρώστια, φεύγει, ώρα άμα λάχει. Και για το σπίτι είναι καλό. Παίρνοντας λοιπόν νερό από τη θάλασσα (από 40 κύματα), οι Σαμιώτες ραντίζουν το σπίτι ολόκληρο, όπως με τον αγιασμό των Φώτων λέγοντας: "Όπως ανελήφθηκεν ο Χριστός, έτσι να αναληφτεί από το σπίτι μας η κακογλωσσιά, η αρρώστια, το κακό μάτι και όλα τα κακά." Το νερό αυτό το φυλάνε όλο το χρόνο, κι όποτε τύχει πρήξιμο ή πόνος ή δάγκωμα ή στιδήποτε άλλο, βρέχουν μ'αυτό ένα πανάκι και το βάνουν επάνω στο πονεμένο μέρος κι ευθύς περνάει. Μα κι όποτε τύχει αρρώστια ή κακό μάτι ή μπει στο σπίτι άνθρωπος με κακό ποδαρικό ραντίζουν πάλι το σπίτι κι ευθύς φεύγει το κακό. Παίρνουν και μια πέτρα μαλλιάρη απ'τη θάλασσα για γούρι (δηλαδή για την ευτυχία) και τη βάζουν κάτω απ'το κρεβάτι.

Γ.Α.Μέγας, "Ελληνικές γιορτές και έθιμα της λαϊκής λατρείας"

Αναλογα αναφερει και ο Δ.Λουκάτος στα "Πασχαλινά και της Άνοιξης".

Τεχνη

Ποίηση - τραγούδια

Αστα τα **μαλλάκια** σου

Κάν' τα τα **μαλλιά** σου καν' τα, καν' τα σκάλες ν' αναιβώ
Να φιλήσω την ελιά σου και τον άσπρο σου λαιμό.

Μέσα στα μαύρα σου, κυρά μου τα **μαλλιά**
Φωλιάζουν αστρα κι ανοιξιατικά πουλιά

Μαυρα **μαλλια, μαλλια** κορακου χρώμα
Τα φουσαγε ο αέρας στα ζερβά.

Και άλλα πολλά.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

[1]

μαλj-i: βουνόν*

ΦΡ μάρρ μαλjετε = δραπετεύω (κοινώς παίρνω τα βουνά)

Μαλ ι ζι : το Μαυροβούνιο βλ. [μαλι-μάδι](#)

9820

Μᾶλι = ορος· εκ του μᾶλον (Δωρ) - [μῆλον](#)(Β) = παρεία ως νυν μαγούλα εκ

του μάγουλα (παρειάι)=λόφος υψηλός. Ὁ Μαλέας κατά τόν κ.Κοττάδην συγγενής λέξις. Συνήθης δ'ή μεταφορα των μελών του σώματος και επί τής γῆς: ὄφρυς, τράχηλος, κορυφή, πόδες, πρόποδες κλπ.
1139.94

μῆλον (Α), -ου, τό, πρόβατο ή κατσικά,

Παραγωγα **μηλωτή** προβιά, φλοκάτη **μηλονόμος** ή **μηλονόμης** ή **μηλονομεύς** : αιγοβοσκός, ποιμήν, τσομπάνης.

μῆλον (Β), Δωρ. **μᾶλον**, -ου, τό, Λατ. **mālum**·, μήλο (το φρούτο) ή (γενικά) κάθε οπωροφόρο δέντρο, σε Ὅμηρ., Ησίοδ., Αττ. ΙΙ. μεταφ., λέγεται για τους μαστούς νεαρῆς κοπέλας, σε Θεόκριτο· επίσης, **μάγουλα**, Λατ. **malae**, σε Ανθ., Λουκ· πρβλ. μηλοπάριος· αλλά στον Θεόκριτο: τὰ σὰ δάκρυα μᾶλα ῥέοντι, τὰ δάκρυά σου τρέχουν στα μαγουλά σου.

[2]

Μαλ

πλοῦτος κτηματικός, και ἐν τη καθομιλουμένη «**Βίος και μάλι**» = χρηματικός και κτηματικός πλούτος. Ο φίλτατός μοι και συνάδελφος κ. Μιχ. Τούρτουλης-μπέης με διεβεβαίω, ότι η λέξις ἐστίν ομηρική. Ισως τα μήλα = μάλα, πρόβατα, ἀτινα βεβαίως ἀποτέλουν θησαυρόν διὰ τε τό γάλα και βούτυρον και τυρόν και τόν μαλλόν (μαλλιά) τόσω χρήσιμον εις την ταλασιουργίαν ἐξ οὐ τό πολὺμηλος, και δωρικῶς και αἰολικῶς πολὺμαλος, είναι ὁ εχων πολλά πρόβατα, πολυθρέμμων, πλούσιος εις πρόβατα. Μαλα λοιπόν και μαλλός δύνανται να παρασύρῳσιν εις τό να νομίσει τις, ὅτι το **μαλ** τό ομόηχον και σχεδόν της αὐτης σημασίας εχει συγγενειάν τινα πρὸς τα πρώτα. Ἀλλα περαιτέρω ἐρευνα ἀποδεικνύει την λέξιν τουρκικὴν ή μάλλον ἀραβικὴν: Μάλ=κτημα και μαλιέ τό ὑπουργεῖον τῶν οικονομικῶν (μαλία ἐν Αἰγύπτῳ και μαλτσουροί= τό κτηματολόγιον). Τόσον ὀλισθηρόν και επικίνδυνον και δυσχερές ή ἐτυμολογία, μάλιστα της ἀλβανικης διαλέκτου. Γράφων δε ταυτα τρέμω και αὐτός μη και κατά την στιγμὴν ταύτην ἐμπέσω εις βαθύν λάκκον ἀποδεχόμενος ὅτι το μᾶλ οι τουρκοι ή οι Αραβες παρέλαβον εκ των Ἑλληνων.^{1139.93}

Πιθανότατα ὁμως επειδη μαλός σημαινει και ο ωχρός, ο χλωμός, ο λευκός.*
εκ τουτου να προηλθε το αλβανικο μαλι :το λευκο, το χιονισμένο, το υψηλό ὄρος

μᾶλός, -ή, -όν, λευκός, σε Θεόκριτο (Συρακούσες 315-260 π.Χ.) . (συγγενές προς μαλλός;).
Επιτομή του Μεγάλου Λεξικού της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας των Η. G. Liddell & R. Scott

Βίος και μάλι

Ἡ Μόρα
(Ἀθηναί)

Ἡ Μόρα είναι μία Λάμνα πλούσια και πολύ δυνατή. Περίπατει μόνο τή νύχτα και καμμιά φορά που ἀπαντα 'ς τό δρόμο της ανθρώπους νά κοιμουνται κάθετα ς τά στήθια τους και τους πλακώνει. Και είναι τόσο βαρειά, που ἐκεῖνος που τον πλακώνει μουγκρίζει σαν βόιδι. Ἀν ὁμως ο ἄνθρωπος ἐν είναι βυθισμένος'ς τόν ὕπνο και τήν ἴδη και της ἀρπᾶξης τό φέσι της, τότε ο τι και ἄν τῆς; γυρέψη, **βίος και μάλι**, θά τοῦ το δώση, φτάνει μόνο νά της δώση πίσω ἐκεῖνος τό φέσι της.

Νικολάου Πολιτη , Παραδοσεις

Επειδη την λέξη **μάλι** με την εννοια κτηματική περιουσία θα την συναντήσουμε και στο κυπριακό ιδίωμα, αποκλείεται η επίδραση από το αλβανικό **μάλ**, η κοινή ρίζα είναι η ομηρική, αφού ο τουρκολόγος Τουτρούλης-μπέης την θεωρεί ως μη Τουρκική.

Πχ.

Νάτουν που να 'χα σήμερα

Να 'ταν και νᾶχα σήμερα

μάλι μου την Αθήναν
εδκιούν της την για μου θκιά
έναν φιλίν τον μήναν.

Η μουζουρού - (η παπαθκιά) , Παραδοσιακό Κύπρου

κθήμα μου την Αθήνα
της την έδινα για να μου δίνει
ένα φιλί τον μήνα

Φαίνεται να κρατεί από την εποχή που τα πρόβατα ήταν χρηματική μονάδα μέτρησης .

Το λατινικό συνώνυμο πεκούνια (Pecunia) είναι πιο διάσημο, και δικαιολογει τη σχέση μάλι, μαλός, πρόβατο, με τα χρήμα, πεκούνια :

Peculium

Η περιουσία ονομάζεται Peculium, από τη λατινική λέξη **Pecus**: πρόβατο ,διότι ήταν η κύρια, και, σε πολλές περιπτώσεις, η μόνη ιδιοκτησία, κατά τη διάρκεια της κτηνοτροφικής οικονομίας: τον πλούτο που τον υπολογίζουν με τον αριθμό των προβάτων που κάποιος διέθετε.

pecunia.

Χρήματα, κτηματα κυριως όμως μετρητά (pecunia numerata, cash, argent comptant), νομισματα. Στην αρχαιοτητα η λεξη για το ποιμνιο και άλλα περιουσιακα στοιχεια αλλά κυριως χρηματα. Η **Pecunia** ηταν η θεά του χρήματος. Παντοτε το χρημα υπηρξε αντικειμενο λατρειας. Λούπα (Iupa) λέγονταν στα λατινικά η πόρνη γιατι έτρωγε τα πεκούνια (πρόβατα, αλλά και χρήματα). Και το πορνειο λεγονταν Iupanar, δηλαδη λυκοφωλιά από Iolupa.

Τουρκικό μαλ

Το **μαλ** στα σημερινά τουρκικά έχει ευρεία χρήση και πολλαπλές σημασίες που μοιάζουν και τις δίκες μας.

- 1 ιδιοκτησία, την κατοχή.
2. πλούτο, στοιχεία του ενεργητικού.
3. αγαθά, εμπορευμάτα.
4. βοοειδή, άλογα, βουβάλια.
5. ένα κοπάδι βοοειδών, αλόγων, ή βουβάλων.
6. κάθαμα: Onun ne **mal** olduđunu şimdi anladım. Τώρα βλέπω τι κάθαμα είναι πραγματικά .
7. αργκό όμορφη γυναίκα, ωραίο κομμάτι των εμπορευμάτων. Πβλ. κόμματος
8. χρήματα, ζυμάρι .αργκό. Πβλ. **Πόσο πάει το μαλί** :πόσο κάνει. Φυσικα γράφεται με ένα «λ» και είναι άσχετο με τα μαλλιά, την κόμη. Εδώ η πατερυμολογια από το μαλλι οδηγησε στον παρατονισμό, μαλλί αντί μάλι.
9. αργκό αγαθά, τα πράγματα (που χρησιμοποιείται για τα εκ του νομου εκτός εμπορίου αγαθά, res extra commercium).

Το τουρκικό ετυμολογικο λεξικο Nisanyan Sözlüğüñ θεωρει την λεξη αραβικής προελεύσεως.

το μάλι στο Κρητικο ιδιωμα

μάλι, το = περιουσία. «Ετυραννιούντανε σ' ούλη ντου τη ζωή να κάμει τω γκοπελιώ ντου **μάλι** νά 'χουνε». Τουρκ. mal. Πβ. μπαμπά-μαλί. Συνών. μούλκι.

156

Παραγωγα μαλ

μαλίκ malik :ο κατοχος, ο κυριος, ο ιδιοκτητης, ο εχων και κατεχων, ο νομευς.

Επωνυμα

Μαλικούτης

Επώνυμο οικογένειας Κρητικών αγωνιστών.

1. Νικόλαος. Το 1824 ήρθε στην ηπειρωτική Ελλάδα και βοήθησε την κυβέρνηση στην καταστολή των εσωτερικών ταραχών.
2. Μανούσος. Γιος του προηγούμενου. Οπλαρχηγός στην επανάσταση του 1866.
3. Μιχαήλ. Αδελφός του προηγούμενου. Πήρε μέρος στην επανάσταση του 1866.

Μαλκότσης.

Το Μαλκότσης είναι η εμπορική φίρμα για Technica S. Malkotsis A.E. Είναι ιστορικά ο σημαντικότερος Έλληνας κατασκευαστής μηχανών, που ξεπερνά διάφορους κατασκευαστές μηχανών (συνήθως diesel και ημι-diesel) που άκμασαν στην Ελλάδα στη δεκαετία του '20 και (κυρίως) τη δεκαετία του '30.

[3]

Μαλιά στο κρητικό ιδίωμα

μαλιά, η = το μάλωμα, ο καβγάς. «Των ατζιγγάνω η μαλιά αποσπερας ως ταχιά» (παροιμία). Από το μαλώνω (υποχωρ.).¹⁵⁶

Αν και στο Κρητικό ιδίωμα η τροπή της καταληξης -ια σε -ε είναι συνηθής αυτό δεν φαίνεται να συνεβη για τη μαλία, όπως στα κοψία, κομματέ, οργια, οργιδέ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

156

Τίτλος: ΛΕΞΙΚΟ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΟ ΚΑΙ ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟ ΤΟΥ ΔΥΤΙΚΟΚΡΗΤΙΚΟΥ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΙΔΙΩΜΑΤΟΣ

Συγγραφέας: ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΞΑΝΘΙΝΑΚΗΣ

Εκδότης: ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΗΤΗΣ

Έτος: 2001

171

Συγγραφέας: Γ. Μπαμπινιώτης

Τίτλος: Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας - Β' έκδοση

Εκδότης: ΚΕΝΤΡΟ ΛΕΞΙΚΟΛΟΓΙΑΣ

Έτος: 2005

178

Συγγραφέας: ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΖΩΗΣ

Τίτλος: ΛΕΞΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΤΟΜ. Β

Εκδότης: ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Έτος: 1963

749

Συγγραφέας: ΤΑΚΗΣ ΝΑΤΣΟΥΛΗΣ

Τίτλος: ΛΕΞΕΙΣ ΚΑΙ ΦΡΑΣΕΙΣ ΠΑΡΟΙΜΙΩΔΕΙΣ

Εκδότης: ΑΣΤΕΡΙΑΣ

Έτος: 1995

1139

Συγγραφέας: ΛΟΥΚΑΣ ΜΠΕΛΛΟΣ

Τίτλος: ΑΛΒΑΝΙΚΑ - Ή ΑΙ ΤΡΕΙΣ ΖΩΣΑΙ ΔΙΑΛΕΚΤΟΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Εκδότης: ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ

Έτος: 2008

9313

Συγγραφέας: ΑΘΑΝ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ -
Τίτλος: ΚΥΠΡΙΑΚΑ - Η ΕΝ ΚΥΠΡΩ ΓΛΩΣΣΑ
Εκδότης:- Π. Α. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ -
Έτος:1868

9820

Συγγραφέας: Κωνσταντίνος Χριστοφορίδης
Τίτλος: Λεξικό της αλβανικής γλώσσας
Εκδότης: ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
Έτος:1904

9852

Συγγραφέας: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗΣ
Τίτλος: ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
Εκδότης: ΚΕΝΤΡΟ ΛΕΞΙΚΟΛΟΓΙΑΣ
Έτος:2010

ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

[νομίσματα ΑΕΝΑΟΝ](#)

[Sevan Nişanyan Sözlük](#)

<http://sarantakos.wordpress.com/2010/01/20/malevraxe/>

Copyright© 2014 by Aris Stougiannidis
10/8/2014